

934 25

Мирољуб Спасојевић

ПОВОДОМ ИЗЛАСКА ПРВЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ ИЗ АРХИВИСТИКЕ У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ИСТОРИОГРАФИЈИ

(Радмила Поповић-Петковић, ПОСТАНАК И РАЗВОЈ АРХИВИСТИКЕ У СРБИЈИ И МАКЕДОНИЈИ, Заједница архива Србије, Београд 1972, 5—324)

Буран развитак Помоћних историјских наука, посебно АРХИВИСТИКЕ, у послератној југословенској историографији, омогућио је и појву ове публикације, прве докторске дисертације, која је резултат „дугогодишњег напорног научноистраживачког рад у архивима и библиотекама“, доктора Радмиле Петковић, како пише академик др Виктор Новак у предговору ове књиге.

Овом књигом управо се завршава једна фаза развитка југословенске архивистике. Већ сада она улази у фундаменталне токове целокупне наше комплексне историјске науке у којима архивистика има веома значајно и истакнуто место.

I

Више од двадесет година има како је Радмила Петковић отпочела да се бави архивистичком проблематиком. Још 1951. године приказала је „Архивску читанку“ Јосипа Бугурца у Историјском часопису САН. Од тада она нас стално и зналачки води и упознаје са новим стремљењима и резултатима ове помоћне историјске науке у Италији и Америци, Немачкој и Енглеској, СССР и Француској, Белији и Бугарској. Захваљујући њој пре свега, могли смо у главним линијама, да скоро систематски, пратимо развојне токове пре-

ћених двадесетак година архивистике у главним европским и ваневропским земљама.

Радмила Петковић није ово обављала само из професионалних обавеза. Више је него сигурно да је досадашња њена научна активност оплеменена својеврсним ентузијазмом, неопходним за подухвате оваквог карактера. Око 90 радова из архивистике, политичке и културне историје Србије, као и приказа, недвосмислено показује дијапазон интелектуалних интересовања и свестраног укључивања у садашње токове неговања културног наслеђа и унапређења како архивске теорије тако и архивске праксе.

II

Публикација ПОСТАНАК И РАЗВОЈ АРХИВИСТИКЕ У СРБИЈИ И МАКЕДОНИЈИ је значајно дело наше савремене историографије. Преко комплексне анализе мноштва повезаних и испреплетаних појава, у развојној линији реконструисане почетак и развој архивистике у Европи, другим југословенским земљама, а затим прелази на најраније услове за развој архивске службе у Србији и прве клацие за чување аката у новоствореној државној администрацији, и како с правом констатује, „из чијих сто практичних побуда“. Овај уводни део научно је фунда-

ран са 42 коментара и напомена.

Прва глава првог дела дата је под насловом: Пропадање архивалија, кроз четири мање целине: неупућеност, непријатељска уништавања, разни путници и љубитељи старина, као и разне друге околности, стр. 31—46, са 60 напомена и коментара.

Друга глава првог дела изложена је под насловом: Мере за заштиту архивског материјала ван Државног архива, стр. 47—104, кроз следеће мање целине: опште прилике, рад Министарства просвете, деловања Вука Стефановића Караџића, Друштво српске словесности, Народна библиотека и Музеј, са 128 коментара и напомена.

Трећа глава првог дела носи наслов: Потреба за оснивањем Државног архива и мере заштите архивског материјала под њим, стр. 105—136, са овим мањим целинама: Борба за оснивање Државног архива, почетак рада, организација и прве акције; даљи напори на усавршавању; сарадња са сродним установама и оснивање нових архивских центара; тешкоће и сметње у раду; и корисници грађе Државног архива и допринос ове установе развоју наше науке, са укупно 58 коментара и напомена.

Четврта глава првог дела носи наслов: Друге архивске установе, стр. 137—164, са пет мањих целина: архиви у Војводини; архив у Скопљу; војне архиве; главни архив Министарства иностраних дела; црквене архиве, са 78 коментара и напомена.

Пета глава првог дела има наслов: Реституција докумена та после првог светског рата, стр. 165—176, са 20 напомена и коментара.

Други део публикације има заједнички наслов: Еволуција архивистичке доктрине.

Прва глава другог дела има овај наслов: Еволуција архивистике у законским прописима, стр. 181—194, са седам коментара и напомена.

Друга глава другог дела носи наслов: Примена теорије у практичном раду, стр. 195—242,

где се на самом почетку цитира велики италијански архивист Евгеније Казанова, из његовог дела *Архивистика*, „да су како у Италији, тако и на било коме другом месту ретки они који знају тачно шта је архив, а још ређи они којима је јасно чему стварно служи”. Иза тога следе ове мање целине: архивска зграда и унутрашње уређење; сређивање архивске грађе; одабирање; обрада архивске грађе; регистратуре и последња целина ове главе: остали стручни проблеми, са укупно 95 коментара и напомена.

Потом долази: Закључак, стр. 243—248, који почиње речима: „Архив као самостална установа научног карактера, потпуно одвојена од регистратуре, а са њом у уској повезаности и архивистика као помоћна историјска наука, јавља се уопште и у свету релативно касно... али по Казанови, архивистика јесте нова и можда мало закаснела наука, али наука чија је будућност потпуно извесна”. На крају Радмила Петковић с правом истиче потребу даљег рада на периодима светског рата и после другог светског рата, „када су се послови толико разгранали, а интересовање и методе у таквој мери кренули напред, и то у различитим стручним правцима, да то представља потпуно нову из врло богату епоху у нашој архивистици”, стр. 248.

Иза тога долазе прилози, спис литературе, резиме на француском језику и регистар личности

Можемо се у целини сложити с мишљењем академика др Виктора Новака изреченим у предговору, да је „читаво дело плод најозбиљнијих истраживачких напора”. И даље ово дело „... представља знатан допринос овој врсти помоћних историјских наука, обухватајући читаво XIX столеће — све до 1941. године”.

По концепцији и композицији оно је на завидној висини.

Објављивањем докторске дисертације Радмиле Поповић-

Петковић, Zajednica arhiva Srbije učinila je još jedan u nizu svojih khvale vrednih napora da našoj široj javnosti učelni pristupačnim posebno uspeli i značajne doktorske disertacije, a posebno zato što je ovo prva disertacija iz arhivistike u celokupnoj jugoslovenskoj historiografiji.

Jer knjiga POSTANAK I RAZVOJ ARHIVISTIKE U SR-

BIJI I MAKEDONIJI Radmиле Поповић-Петковић, pisana sa istančanim osećanjem historiografskog zanata, zadivљуje jednostavnošću svog načina iznošenja razvitka arhivistike, zaslužuje punu pažnju ne samo uskih specijalista, nego čak i šire čitalačke publike koju interesuje kulturna istorija naših naroda i њеног места u istoriji evropskih naroda.

По
ве
ста

СРЕДНОШКОЛСКИ НАСТАВНИЦИ ТАКОВИЦА

У овој књизи, коју смо издали у складу са програмом средњошколског наставног плана, излагали смо историју архивистике у Србији и Македонији од старог до новог доба. Циљ је био да се ученици упознају са развојем архивистике у овим земљама, да се науче да користе архивске материјале и да се припреме за студијски рад у овим областима.

Књига је написана једноставно и јасно, са циљем да се садржај лако схвати и памти. Садржи мноштво примера из архивских материјала, који су прикупљени у архивима Србије и Македоније. У књизи су такође наведени и неки архивски материјали из других држава, који су такође важни за разумевање историје архивистике. Садржај књиге је подељен у две главне одељења: историја архивистике у Србији и историја архивистике у Македонији. У сваком одељењу су наведени и неки архивски материјали, који су такође важни за разумевање историје архивистике. Садржај књиге је подељен у две главне одељења: историја архивистике у Србији и историја архивистике у Македонији.

ТАКОВИЦА, Средњошколски наставници

У овој књизи, коју смо издали у складу са програмом средњошколског наставног плана, излагали смо историју архивистике у Србији и Македонији од старог до новог доба. Циљ је био да се ученици упознају са развојем архивистике у овим земљама, да се науче да користе архивске материјале и да се припреме за студијски рад у овим областима. Књига је написана једноставно и јасно, са циљем да се садржај лако схвати и памти. Садржи мноштво примера из архивских материјала, који су прикупљени у архивима Србије и Македоније. У књизи су такође наведени и неки архивски материјали из других држава, који су такође важни за разумевање историје архивистике. Садржај књиге је подељен у две главне одељења: историја архивистике у Србији и историја архивистике у Македонији. У сваком одељењу су наведени и неки архивски материјали, који су такође важни за разумевање историје архивистике. Садржај књиге је подељен у две главне одељења: историја архивистике у Србији и историја архивистике у Македонији.